

4. Федотова Е. Л. Педагогическое взаимодействие как фактор личностного саморазвития учащихся и учителя : дисс. д-ра. пед. наук : 13.00.08 / Федотова Елена Леонидовна. — Иркутск, 1998. — 387 с.
5. Куликова Л. Н. Проблемы саморазвития личности [Текст] / Л. Н. Куликова. — Хабаровск : [б.и.], 1997. — С. 5—33.
6. Димухаметов Р. С. Деятельностное опосредование и педагогическая фасилитация как условие модернизации педагогического образования [Текст] / Р. С. Димухаметов // Методика вузовского преподавания : межвуз. сб. / Челяб. гос. пед. ун-т. — Челябинск, 2004. — С. 38—49.

У статті обґрунтовано теоретичні основи педагогічної фасилітації майбутніх офіцерів-прикордонників. Встановлено, що основу педагогічної фасилітації утворює перетворювальний і збагачувальний обмін між взаємодіючими сторонами з їх когнітивними, волевими, емоційно-чуттєвими, ціннісними, духовно-моральними потенціалами, практичним досвідом і відносинами. Виділено когнітивні, волеві, емоційно-чуттєві, поведінкові, аксіологічні, духовно-моральні феномени, які відображають феноменологію особистісного становлення і самозмін суб'єктів навчання, а також дозволяють визначити цілі педагогічної фасилітації майбутніх офіцерів-прикордонників.

Ключові слова: педагогічна фасилітація, офіцери-прикордонники, прикордонна служба, освіта, професійне становлення, суб'єктивне взаємодії.

В статье обоснованы теоретические основы педагогической фасилитации будущих офицеров-пограничников. Установлено, что основу педагогической фасилитации образует преобразовательный и обогащательный обмен между взаимодействующими сторонами по когнитивным, волевым, эмоционально-чувственным, ценностным, духовно-нравственным потенциалом, практическим опытом и отношениями. Выделены когнитивные, волевые, эмоционально-чувственные, поведенческие, аксиологические, духовно-нравственные феномены, отражающие феноменологию личностного становления и самоизменения субъектов обучения, а также позволяют определить цели педагогической фасилитации будущих офицеров-пограничников.

Ключевые слова: педагогическая фасилитация, офицеры-пограничники, пограничная служба, образование, профессиональное становление, субъективное взаимодействия.

In the article the theoretical foundations of teacher facilitation of future officers and border guards have been soundly. It is established that forms the basis for teacher facilitation converting and processing the exchange between interacting parties on their cognitive, volitional, emotional, sensual, values, spiritual and moral potential, expertise and relationships. Highlighted cognitive, volitional, emotional, sensory, behavioral, axiological, spiritual and moral phenomena that reflect the phenomenology of personal development and self-transformation academic subject, and it's to determine the educational goals facilitation of future officers and border guards.

Keywords: pedagogical facilitation, officers, border guards, education, professional development, subjective interaction.

УДК 378.091.59

Л.С. Бровчак
м. Вінниця, Україна

ПЕДАГОГІЧНІ УМОВИ ФОРМУВАННЯ ОРГАНІЗАТОРСЬКИХ ЗДІБНОСТЕЙ МАЙБУТНІХ УЧИТЕЛІВ

Постановка проблеми. Одним із важливих завдань професійної підготовки майбутніх учителів є формування здатності до сприйняття нових більш перспективних форм суспільного управління з метою їх подальшого впровадження в практику сучасної загальноосвітньої школи. Участь студентів у різноманітних видах діяльності органів студентського самоврядування забезпечує можливість набуття майбутніми вчителями вмінь, необхідних для подальшої ефективної організаторської діяльності в школі, сприяє розвитку вмінь самоорганізації, вмінь організації діяльності, вмінь організації міжособистісної взаємодії.

Вирішення завдань діяльності студентського самоврядування тісно пов'язано з навчальною, виховною, науковою, громадською роботою, що відбувається у вищому навчальному закладі, налагодженням побуту та дозвілля тих, хто вчиться у студмістечках,

сприянням в організації захисту інтересів студентів. Кількість проблем, що постають перед членами студентського самоврядування на всіх рівнях спілкування — від студентської групи до адміністрації вищого навчального закладу, — змушує майбутніх учителів учитися узгоджувати інтереси суб'єктів навчально-виховного процесу, виступати організаторами суспільно-корисних справ, координаторами дій, що потребують «ланцюгової реакції».

Аналіз попередніх досліджень. Значний внесок у розробку проблеми формування професійно цінних якостей учителя зробили такі науковці, як Т. Базаров, Н. Бахарова, А. Карнишев, Б. Косов, Р. Кричевський, Н. Левітов, В. Рубахін, А. Філіпов, А. Хараш, А. Шмельов.

Психолого-педагогічним і водночас особистісним фактором підготовки студентів майбутніх учителів є позааудиторна виховна робота у вищому навчальному закладі. Особистісне та професійне становлення студента практично неможливе без включення його у систему позааудиторної виховної діяльності, однією зі складових якої є студентське самоврядування. Через активну участь в органах студентського самоврядування за різними напрямками майбутні вчителі набувають досвіду вирішення проблем різного характеру, що відповідають компетенціям членів студентського самоуправління. Специфіка позааудиторної виховної роботи у педагогічному вищому навчальному закладі частково відображає ситуації, типові для майбутньої професійної діяльності, що створює для студентів можливість розвинути професійно важливі здібності, набути вмінь побудови конструктивних способів взаємодії. Студентське самоврядування як один з вирішальних аспектів удосконалення організації системи позааудиторного виховання у вищому навчальному закладі ґрунтується на таких принципах діяльності: узгодженість взаємодії всіх суб'єктів педагогічного процесу; ефективна організація самоосвітньої та виховної роботи студентів; спрямованість організації дозволити на максимальне задоволення пізнавальних і культурних потреб студентської молоді; спрямованість впливу методів і форм роботи на професійне становлення майбутніх фахівців; всебічний розвиток індивідуальних творчих потенцій студентів.

Ефективність процесу формування організаторських здібностей майбутніх учителів залежить від педагогічних умов, у яких відбувається включення студентів у діяльність органів студентського самоврядування. Педагогічні умови виступають як динамічний регулятор інформаційних, особистісних, психолого-педагогічних факторів роботи студентського самоврядування, забезпечуючи успішне вирішення поставленого педагогічного завдання [1].

Мета статті – розкрити зміст педагогічних умов формування організаторських здібностей майбутніх учителів.

Виклад основного матеріалу. У нашому дослідженні педагогічні умови формування організаторських здібностей майбутніх учителів — це система форм, методів, матеріальних засобів, що спеціально створені в позааудиторному виховному процесі вищого навчального закладу з метою розвитку організаторських здібностей студентів, та у кінцевому рахунку, підвищення ефективності професійної підготовки майбутніх учителів.

Перша педагогічна умова — це *активізація позааудиторної виховної роботи студентів, яка забезпечує поетапний характер формування організаторських здібностей майбутніх учителів.*

Формування організаторських здібностей доцільно здійснювати у три етапи: *розвиток інтересу до організаторської діяльності, формування ціннісного ставлення до організаторської діяльності, розвиток організаторських умінь.*

У формуванні організаторських здібностей майбутніх учителів винятково важливу роль відіграє розвиток їх *інтересу до організаторської діяльності*. У явищі інтересу нас цікавить його педагогічний аспект, який полягає у тому, що стан зацікавленості об'єктами, суб'єктами, діяльністю рефлексується у свідомості і водночас виступає спонукою до дії.

Г. Щукіна розглядає динаміку розвитку інтересу як рух від створення емоційної обстановки, накопичення позитивних переживань до збудження організаторської активності, далі — до практичної діяльності, яка завершується реальним результатом [4].

Аналіз психолого-педагогічної літератури дав нам змогу виокремити певну послідовність розвитку інтересу студентів — майбутніх учителів до організаторської діяльності.

На першому субетапі формування організаторських здібностей майбутніх учителів важливу роль відіграє *допитливість студентів в організаторській діяльності*. Допитливість спрямовується на пошук невідомого, непізнаного, незрозумілого, яке не є якоюсь «абсолютною пустотою», якою взагалі не можна оперувати, а завжди пов'язується з чимось уже відомим, даним; вона є джерелом активності людини, прагненням повно, глибоко і різнобічно відображати дійсність.

Не менш важливу роль у розвитку інтересу до організаторської діяльності відіграє процес *пізнання її особливостей* (другий субетап). В. Кохановський вважає, що процес ознайомлення з певними теоретичними відомостями та його результат — це пізнання. Здобуття та постійне оновлення знань позитивно впливає на збагачення уявлень студентів про методи і форми реалізації організаторських здібностей. Знання, що забезпечують розуміння індивідуальних особливостей особистості, внутрішнього стану людей, поведінки людей у групі, є основою подальшого розвитку вмінь, професійно важливих для вчителя-організатора: встановлення продуктивних взаємовідносин, побудови конструктивного спілкування з різними категоріями осіб і групами людей, психологічного впливу на окрему особистість, групу; попередження та вирішення конфліктів.

Наступним субетапом у розвитку інтересу до організаторської діяльності є *конструктивна творчість майбутніх учителів*, характерними особливостями якої є застосування на практиці в позааудиторній виховній роботі теоретичних засад організаторської діяльності, які студентами опановані.

Ми розглядаємо конструктивну творчість як діяльність людини, яка спрямована на створення якісно нових, невідомих раніше духовних або матеріальних цінностей. Необхідними компонентами творчості є фантазія, уява, психічний зміст якої міститься у створенні образу кінцевого продукту (результату конструктивної творчості).

Налаштування на творчість у конструюванні спочатку планів організаторської діяльності, а потім заходів та їх реалізації передбачає самовиховання студентів, спрямоване на розвиток образного мислення і уяви, вмінь аналізу матеріалів пошукової роботи і на цій основі створення нових «конструкцій», формування узагальнених способів діяльності.

Період навчання у вищому навчальному закладі є важливим етапом *формування ціннісного ставлення до організаторської діяльності*. Вишівське демократичне і творче середовище є необхідною умовою особистісного зростання студентів, що знаходить відображення у формуванні вищого, професійного рівня системи ціннісних орієнтацій.

Для розуміння процесу становлення системи професійних ціннісних орієнтацій варто акцентувати увагу на тому, що ціннісні орієнтації, виступаючи одним із центральних особистісних утворень, виражають свідоме ставлення людини до соціальної дійсності і таким чином визначають широку мотивацію її поведінки й діяльності.

У контексті нашого дослідження важливим є те, що у ціннісних орієнтаціях цінність виконує роль своєрідного орієнтира і регулятора поведінки й діяльності людини. Ціннісне ставлення особистості до організаторської діяльності формується на основі усвідомлення майбутніми вчителями важливості завдань, які у професійній діяльності учителя стосуються його самоорганізації, необхідності організовувати клас на виконання навчальних, виховних та розвивальних завдань. Цінності організаторської діяльності вчителя визначають змістове наповнення його професійної діяльності і шляхи досягнення цілей професійного самовдосконалення.

Процес засвоєння студентами цінностей професійної діяльності і їх перетворення в ціннісне ставлення до організаторської діяльності можна представити у вигляді трьох взаємопов'язаних субетапів:

— на першому субетапі відбувається переоцінка цінностей та ідеалів, якими керувалася особа в довшівський період;

- на другому субетапі засвоєння цінностей здійснюється завдяки керівному впливу авторитетних осіб;

- на третьому субетапі відбувається залучення до організаторської діяльності.

Становлення авторитету не є миттєвим. Відносини авторитетності мають пройти низку етапів. Аналіз педагогічного досвіду дає можливість дослідникам виокремити такі стадії становлення авторитету учителя як організатора учнівського колективу:

- організатор — джерело інформації. Стосунки, які характеризують початкову стадію формування відносин авторитетності, засновані на значущості учителя як джерела важливої для учнів інформації;

- організатор — референтна особа. На наступному кроці формування авторитету вчителя важливою для учнів є не тільки інформація, а й її оцінка цією особою;

- організатор — авторитетна особа. Ця стадія характеризується якісно вищим, ніж два попередні етапи, рівнем важливості позиції учителя для учнів. Авторитетному учителю авансується довіра, його думка визнається правильною, сприймається як керівництво до дії, а успіх очікується і передбачається. Такі стосунки є прикладом яскраво вираженої особистісної переваги і мають глибоке емоційне забарвлення [3].

Головним завданням третього етапу формування організаторських здібностей майбутніх учителів є *розвиток їх організаторських умінь*.

Організаторська діяльність, як і будь-яка інша діяльність, складається з сукупності дій. Здійснення організаторської діяльності майбутніми учителями передбачає реалізацію системи практичних дій на основі знань і досвіду, що забезпечує регуляцію діяльності учнівського колективу з метою виконання ним навчально-виховних завдань. Ефективне виконання вчителем організаторського впливу на учнів пов'язано з набуттям організаторських умінь.

У сучасній психолого-педагогічній літературі досить повно розкрито підходи до *навчання організаторських умінь*. Ф. Гоноболін вважає, що організаторські вміння не існують без організаторської діяльності, тільки в ній вони проявляються і формуються. Оскільки, за Гоноболіним, організаторська діяльність — це діяльність однієї людини, яка здійснює координацію, взаємодію, мобілізує групу людей на здійснення спільних дій для виконання поставленого завдання, її реалізація передбачає розвиток конструктивних, комунікативних, мобілізаційних, організаторських умінь [2].

На субетапі *порівняння* студенти знайомляться з організаторською діяльністю у взаємозв'язку з соціальним, політичним, економічним і культурним контекстом, з принципами подібності і відмінності в двох чи більше ситуаціях.

До методів, які дозволяють ефективно формувати організаторські здібності на цьому етапі, належать: моделювання організаторської діяльності, ситуаційно-рольові та ділові ігри, тренінги.

На субетапі *багаторазового повторення і свідомого застосування* відбувається засвоєння всіх дій, що складають способи організаторської діяльності.

Розвиток організаторських умінь, необхідних для організаторської діяльності, здійснюється під час участі студентів у змодельованих умовах конкретних ситуацій, що вимагають від майбутніх учителів відповідальності, ініціативності, творчого підходу, наполегливості.

Друга педагогічна умова — включення студентів в організаторську діяльність за програмою «Школи молодого лідера».

Професійне спрямування всіх видів діяльності у педагогічному університеті налаштовує студентів на виховання в собі якостей, що відповідають завданням майбутньої професії: самоорганізованість, уміння брати на себе відповідальність, організовувати групу, колектив, попереджувати та розв'язувати конфліктні ситуації. За цих умов робота «Школи молодого лідера» може забезпечити формування професійно ціннісних якостей, зокрема організаторських здібностей майбутніх учителів.

Процес формування організаторських здібностей майбутніх учителів у Школі лідерства буде ефективним, якщо вибір засобів підготовки здійснюється з урахуванням вихідного та

досягнутого рівнів сформованості організаторських здібностей студентів різних курсів і утворює певну систему, в якій органічно поєднуються теоретична та практична діяльність.

Включення студентів в організаторську діяльність за програмою «Школи молодого лідера» має три етапи. *Перший етап формування організаторських здібностей майбутніх учителів відбувається на рівні академічної групи.*

Початок навчання студентів у вищому навчальному закладі супроводжується певними труднощами. У цей період відбувається процес адаптації, що є складним та багаторівневим, зумовленим взаємодією психологічних, соціальних і біологічних факторів. Проблеми адаптації ускладнюються недостатнім рівнем сформованості у вчорашніх старшокласників умінь самоорганізації, умінь організації власної діяльності. Процес змін і пристосування до умов навчання у вищому навчальному закладі, нових вимог до способів самореалізації у більшості випадків залежить від рівня сформованості в студентів умінь оцінювати результати власної діяльності, самовладання, раціонального розподілу власних сил, самоаналізу, установки на самоосвіту, позитивної самооцінки, прагнення до лідерства, впевненості у собі, вольових якостей, почуття обов'язку. Саме в цей період відбувається утворення окремих уявлень, значна частина яких групується в мережу, що визначає напрямки думок людини, її вчинків. У зв'язку з цим, залучення студентів до організаторської діяльності має поліфункціональне значення: підвищує рівень адаптації студента-першокурсника до навчання у вищому навчальному закладі, сприяє його подальшій успішній навчальній роботі, дозволяє підвищити свій соціальний статус у групі, організовує групу, спонукаючи її до колективних зусиль з виконання завдань самоврядування. Робота у студентському самоврядуванні через різноманітні форми внутрішньогрупової діяльності (рольові ігри, колективні творчі справи, проблемні обговорення) формує в студентів взаємну відповідальність, комунікативну компетентність, уміння партнерської взаємодії. Водночас, важливою є співпраця зі старшокурсниками — членами рад студентського самоврядування інститутів, факультетів, які допомагають набуті перші навички організаторської діяльності.

Важливим фактором розвитку організаторських здібностей майбутніх учителів є спілкування, яке є ознакою життєдіяльності групи і неминує виникати між однокласниками під час взаємодії у процесі реалізації завдань, на виконання яких спрямовуються їх зусилля. У процесі обміну думками, інформацією при формуванні організаторських здібностей використовується така форма спілкування, як *бесіда*, яка допомагає в плануванні організаторської діяльності, обговоренні та вирішенні групових справ.

Формування організаторських здібностей майбутніх учителів на рівні групи вимагає урізноманітнення методичних підходів, тому члени студентського самоврядування, наставник академічної групи можуть використати *розповідь* як метод спілкування зі студентами.

Під час виконання *епізодичних завдань* у студентів формується алгоритм дій, готовність до відповідального вибору способу розв'язання завдання. Використання таких завдань варто застосовувати на першому етапі формування організаторських здібностей студентів у «Школі молодого лідера».

З метою формування організаторських здібностей студентів на першому етапі роботи самоврядування в групі доцільно використовувати *пояснення* як словесне тлумачення понять, явищ, слів, термінів, принципів дій, прикладів.

Одним з ефективних активних методів формування професійно ціннісних якостей є *тренінг*. Використання тренінгових форм роботи в поєднанні з іншими методами дає можливість формувати організаторські здібності у процесі навчання в «Школі молодого лідера». Можливості тренінгу дозволяють удосконалювати організаторські здібності студентів, розвивати їх вольові якості, коригувати стратегію поведінки в різних ситуаціях, вирішувати особистісні, професійні проблеми.

Другий етап формування організаторських здібностей майбутніх учителів — робота членів студентського самоврядування на рівні інституту, факультету.

На попередньому етапі формування організаторських здібностей майбутніх учителів в академічній групі з'являються лідери, на яких покладають відповідальні завдання, які активно ставляться до виконання доручень і ведуть за собою інших. Такі студенти вміють брати на себе відповідальність за певні рішення, вони визнані авторитетними особистостями у групі. Когорта цих студентів на другому етапі формування організаторських здібностей майбутніх учителів входить до активу студентського самоврядування інституту, факультету. Якщо на рівні академічної групи велика увага приділялась, перш за все, вмінням планування, міжособистісного спілкування, вмінням використовувати методи активізації позааудиторної виховної роботи, то на рівні інституту, факультету організаційна діяльність потребує розвитку в студентів таких якостей як самодисципліна, сила волі, самостійність, наполегливість, рішучість, уміння підпорядкування інститутському, факультетському керівництву.

Проведення *дискусії* на другому етапі розвитку організаторських здібностей допоможе студентам навчитись колективно обговорювати суперечливі питання, обмінюватись думками, ідеями.

Невелику частотність, але важливе значення у роботі з членами студентського самоврядування має *лекція*, яка відрізняється від розповіді та пояснення тим, що використовується для розгорнутого теоретичного повідомлення про особливості організаторської діяльності, обґрунтування складних і об'ємних організаторських проблем.

Ми розглядаємо *інструктаж* у роботі студентського самоврядування інституту, факультету як організовану, двосторонню діяльність, яка спрямована на ознайомлення з правилами планування організаторської діяльності, яке передбачає повне і точне їх використання. Можна використовувати інструктаж як індивідуальний, груповий так і колективний.

Як форму організаторської діяльності студентського самоврядування ми розглядаємо *ділову гру*, яка дозволяє моделювати діяльність із запланованими досягненнями. У діловій грі розгортається квазіпрофесійна діяльність студентів відповідно до імітаційно-ігрової моделі, що відображає зміст, технологію і динаміку організаторської діяльності, її цілісних фрагментів.

На третьому етапі формування організаторських здібностей майбутніх учителів робота зосереджується на діяльності ради студентського самоврядування університету.

Якщо на першому етапі формування організаторських здібностей завдання студента — розкрити себе на рівні академічної групи, на другому етапі — презентувати свою групу на рівні інституту, факультету, то на третьому рівні — це набуття вмінь організації позааудиторної виховної роботи зі студентським колективом університету. На рівні університету проводиться робота з лідерами, головами студентського самоврядування інститутів і факультету з метою делегування їм повноважень виховної роботи. Вміння і досвід, набуті на цьому рівні підготовки, дають можливість студентам — членам Ради студентського самоврядування проводити бесіди, «круглі столи», дискусії, ділові ігри зі студентами, таким чином впливаючи на формування їх організаторських здібностей.

Самостійна організація справи, з одного боку, є завданням, яке потрібно виконати, з іншого, — це форма вияву відповідної діяльності: пам'яті, мислення, творчого відображення, реалізації набутого досвіду. Результатом самостійно проведеної організаторської справи є поглиблення та розширення сфери дії раніше здобутих знань та подальший розвиток організаторських умінь.

Перш ніж організовувати захід, студенти ознайомлюються з *методичними рекомендаціями*: з формами організації виховного процесу, класифікаціями типів і видів заходів, теоретичним обґрунтуванням ефективності використання методів і прийомів згуртування колективу, технологіями проведення заходів.

Ознайомлення студентів з методичними та практичними рекомендаціями щодо організаторської діяльності є важливим етапом підготовки членів студентського самоврядування до реалізації соціально-педагогічних та культурних проектів.

Необхідною ланкою професійної підготовки майбутніх учителів є *практична реалізація* умінь організаторської діяльності, набутих на основі усвідомлення мотивів організаторської діяльності, свідомого засвоєння знань щодо організаторської діяльності, а також вправлення в організаторських діях.

Важливу роль в ефективній підготовці членів студентського самоврядування відіграють різні форми спільного *обговорення* проблем, завдяки яким виявляється активність студентів у їх розв'язанні. Обговорення є результативним за умов, які члени студентського самоврядування самі мають сформулювати, засвоїти, щоб надалі використовувати у власній організаторській діяльності. Зокрема, на продуктивність обговорення впливає такий важливий фактор як своєчасність. Оскільки рішення Ради студентського самоврядування виконуються в академічних групах, необхідно розрахувати час, необхідний для конструктивної взаємодії студентів на різних рівнях: ради університету, ради інституту, ради академічної групи.

Третя педагогічна умова — стимулювання самовдосконалення організаторських здібностей майбутніх учителів у процесі діяльності органів студентського самоврядування.

Змістове наповнення фахової підготовки передбачає спрямування особистості майбутнього фахівця на самоорганізовану самоосвітню діяльність, яка є необхідним компонентом життєтворчості, життєдіяльності та передумовою професійного самовдосконалення. Формування організаторських здібностей майбутніх учителів є невід'ємною складовою системи професійної підготовки, яка покликана забезпечити умови для вдосконалення професійно значущих якостей.

Самоосвіта передбачає безпосередній інтерес майбутніх учителів до проблем організаторської діяльності та самостійний пошук матеріалів, пов'язаних з організаторськими питаннями. Варто відзначити, що самоосвіта учителя-організатора — це елемент самовиховання, який сприяє виробленню цілеспрямованості, наполегливості в досягненні мети, внутрішньої організованості, працьовитості.

Самоосвітня діяльність у галузі формування організаторських здібностей може здійснюватися за допомогою таких інноваційних методів, як тренінги планування, цілепокладання, прогнозування, а також рольові та ділові ігри, які організовує викладач чи наставник академічної групи на аудиторному занятті або в позааудиторний час з метою набуття студентами професійно ціннісних якостей.

Беручи участь у самоврядуванні університету, студенти активно займаються самовдосконаленням, зокрема, формують свій організаторський ідеал, перетворюють ідеал на мету, порівнюють ідеал організатора з власним «Я», займаються практичною організаторською діяльністю, самоспостереженням, самоконтролем, самооцінкою, самокорекцією.

Висновки. Отже, формування організаторських здібностей майбутніх учителів шляхом їх включення в роботу студентського самоврядування можливе за таких педагогічних умов: активізація позааудиторної виховної роботи студентів, яка забезпечує поетапний характер включення студентів в організаторську діяльність за програмою «Школи молодого лідера»; стимулювання самовдосконалення організаторських здібностей у процесі діяльності органів студентського самоврядування.

Література:

1. Бабанский Ю.К. Оптимизация учебно-воспитательного процесса. (Методологические основы) / Ю.К. Бабанский. -М.: Просвещение, 1982.
2. Высоцкий С.В. Структура психолого-педагогических условий формирования поисково-творческой направленности личности в процессе обучения // Наук. вісник Південноукраїнського держ. пед. ун. ім. К.Д. Ушинського: Збірник наук. праць. / С.В. Высоцкий — Одеса, 1999. — Вип. 8 — 9. — С. 90 — 94.
3. Гоноболин Ф.Н. Психологичний аналіз педагогічних здібностей. - В зб.: Здібності та інтереси / Под ред. Н.Д. Левітова, В.А. Крутецкого. / Ф.Н. Гоноболин. - М., 1962, с. 232-274.
4. Холковська І.Л. Організація діяльності класного керівника / І.Л. Холковська. — Вінниця, 2005. — 194с.
5. Щукина Г.И. Проблема познавательного интереса в педагогике / Г. И. Щукина. — М. : Педагогика, 1971. — 352 с.

У статті розглядається зміст педагогічних умов формування організаторських здібностей майбутніх учителів у процесі їх включення в роботу органів студентського самоврядування.

Ключові слова: умова, педагогічна умова, організаторські здібності, студентське самоврядування.

This paper deals content pedagogical conditions of organizational skills of future teachers in the process of their integration into the work of the student government.

Keywords: condition, pedagogical conditions, organizational skills, student government.

УДК 378.147.091.33 : 37

Ю.О. Будас
м. Вінниця, Україна

ПЕДАГОГІЧНИЙ СУПРОВІД ПІДГОТОВКИ СТУДЕНТІВ ДО ІННОВАЦІЙНОЇ ПЕДАГОГІЧНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ В КОНТЕКСТІ ОРГАНІЗАЦІЇ ДІЛОВОЇ ГРИ

Постановка проблеми. Чисельні дослідження та рекомендації з використання ігрових методів навчання у вищих навчальних закладах зумовлюють необхідність аналізу педагогічного супроводу підготовки студентів до організації та проведення ділової гри. Забезпечення належного рівня компетентності викладача щодо використання ділових ігор у педагогічних ВНЗ вважається нами однією з передумов успішного застосування ділових ігор з метою підготовки студентів до майбутньої інноваційної педагогічної діяльності.

Аналіз попередніх досліджень і публікацій. Запровадження педагогічних інновацій до підготовки фахівців є актуальною та незмінною темою досліджень науковців. Особистість викладача, рівень його компетентності щодо новітніх методів навчання, особливостей й умов їхнього використання у вищих навчальних закладах опрацьовується в дослідженнях таких науковців як І. Гордієнко-Митрофанової [1], К. Роджерса [7], Л. Козак [3], В. Кременя [4], Л. Лісіної [5] та інших. Науковці зауважують, що відсутність єдиної концепції, недбале вживання термінів створюють певні складнощі для використання ділової гри в навчально-виховному процесі, оскільки кожний дослідник та розробник мають власне бачення гри.

Мета статті — визначити умови педагогічного супроводу застосування ділових ігор з метою підготовки студентів до майбутньої ПД.

Виклад основного матеріалу. Особистість майбутнього вчителя-інноватора формується під впливом особистості викладача-гуманіста, професіонала своєї справи, здатного до нетривіального розв'язання буденних завдань. Власна творчість викладача є взірцем для наслідування, стимулює розвиток креативності студентів. Тобто, формуючи інноваційну компетентність майбутніх учителів, проголошуючи особистісно-орієнтовані взаємини між майбутніми учителями та їхніми учнями, креативний підхід до вирішення професійних проблем, викладач має сам на власному прикладі демонструвати партнерські, суб'єкт — суб'єктні відносини, творити, застосовувати нові, інноваційні технології.

Ефективність залучення ділових ігор з метою підготовки майбутніх учителів до ПД залежить від професіоналізму викладача, його професійної культури, світогляду та ставлення до студентів. Якщо для викладача пріоритетом виявляється не обсяг знань, які потрібно засвоїти студентам, а, в першу чергу, їхнє особистісне удосконалення, розвиток навичок творчого опанування навчальним матеріалом, самостійності пізнання, то усвідомлення необхідності змін призведе до цілеспрямованого впровадження методів активного навчання. Думка про використання ділової гри виявиться слушною для тих викладачів, які намагаються розвинути потенційні можливості та здібності своїх студентів, які усвідомлюють той факт, що не лише знання чи окремі навички впливають на розвиток фахівця, а їхнє комплексне практичне